

חינוך להכרח ולחופש

1. מפגש עם הכרח והופעת החלום

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה: וַיִּפְגַּע בְּמִקְוֹם וַיֵּלֶן שָׁם כִּי בָּא הַשָּׁמֶשׁ וַיִּקַּח מֵאֲבָנֵי הַמִּקְוֹם וַיִּשֶׂם מֵרָאשֵׁיתוֹ וַיִּשְׁכַּב בְּמִקְוֹם הַהוּא: וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֹלֶם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מֵגִיעַ הַשָּׁמַיְמָה וְהִנֵּה מְלֹאכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ (בראשית כח, י"ב)

2. דמות וצלם רחל ולאה

וַיִּלְכָּן שְׁתֵּי בָנוֹת שֵׁם הַגְּדֹלָה לָאָה וְשֵׁם הַקְּטָנָה רָחֵל: וַעֲיִנֵי לָאָה רִכּוּת וְרָחֵל הָיְתָה יֹפֵת תָּאֵר וַיִּפֹּת מֵרָאָה: וַיֵּאָהֵב יַעֲקֹב אֶת רָחֵל וַיֹּאמֶר אֶעֱבְדְךָ שֶׁבַע שָׁנִים בְּרָחֵל בְּתֶךָ הַקְּטָנָה (בראשית כט, טז-יח)

3. משבירה לתיקון החיבור לארץ

וַיְהִי בַעֲת יַחַם הַצֹּאן וְאִשָּׁא עֵינֵי וְאָרָא בְּחֹלוֹם וְהִנֵּה הַעֲתָדִים הָעֹלִים עַל הַצֹּאן עֲקָדִים נִקְדָּדִים וּבְרָדִים: וַיֹּאמֶר אֵלַי מְלֹאכֵי הָאֱלֹהִים בְּחֹלוֹם יַעֲקֹב וְאָמַר הֲנִי: וַיֹּאמֶר שָׂא נָא עֵינֶיךָ וַיֵּרָא הַכֹּל הַעֲתָדִים הָעֹלִים עַל הַצֹּאן עֲקָדִים נִקְדָּדִים וּבְרָדִים כִּי רָאִיתִי אֶת כָּל אֲשֶׁר לָבָן עֹשֶׂה לָּךְ: אֲנֹכִי הָאֵל בֵּית אֵל אֲשֶׁר מְשַׁחֵת שָׁם מִצְבֵּה אֲשֶׁר נִדְרַתְּ לִי שָׁם נֶדֶר עֲתָה קוֹם צֵא מִן הָאָרֶץ הַזֹּאת וְשׁוּב אֶל אָרֶץ מוֹלְדְּתְךָ (בראשית לא, י"ג)

4. מהו שולחן הניתוח לשינוי?

והנה אם להתחיל בראשונה בהתעוררות של קדושה אין ביכולת האדם, נשוב נא אל דרכינו לרדת אל תחתית גופו של האדם ומשם להעלותו, ונתחיל נא בהתעוררות גופנית. כי כאמור כל התעוררות אפילו אם גופנית, היא מפתח לנפש... התרגשות גופנית פותחת ומגלה מעט את נפשינו, כבר יש בידנו במה להתחיל ובמה לדפוק על פתחי לבבנו לקרוא אותה מחוץ לשערי הברזל אשר אסורה שם, פתחי לי אחותי רעיתי, לכי עבדי את ה' עבודה טהורה התרגשי והתפעלי באמונה אהבה ויראה אליו ית'. (בני מחשבה טובה, האדמו"ר מפיאסעצנא, עמ' 21)

5. מההכרח אל החופש

"ההכרח" הוא עקשו הפתגם היותר שגור בעולם, ודוקא קול המון זה יהפך לקול שדי 1 בידי חכמי לב וקדושי רעיון, דוקא הנחש יהפך למטה האלהים 2, אשר בו יעשו אותות ומופתים למען דעת כי לד' הארץ (אורות, קריאה גדולה, עמ' צט', הראי"ה קוק).

6. הגוף עובד לאט

בגאולה העתידה יגאלו הנפש והגוף גם יחד, הן בדרך נס והן בדרך טבע, הן לאט לאט והן בחיפזון, הנפש בנס ובחיפזון והגוף בטבע ולאט לאט. ולפי שבמצרים היה בעיקר שחרור הנפש לכן הייתה הגאולה בחיפזון... ומצד הגוף נשאר עם ישראל בצביונו הגלותי, לפחד מכל דבר ולחשוך ולחזור אל הגלות... לא כן הגאולה העתידה הגאולה האחרונה שאין אחריה גלות, שאז יגאל גם הגוף ולפיכך היא מתנהלת לאט לאט 'קיימעה קיימעה'. (הרב חרל"פ, מימרום, מעיני הישועה, עמ' כא')